



Tivadari Hírmondó

Tivadar Község Önkormányzatának lapja

11. évfolyam - 2016.

Tisza bemutatóház Tivadar

Tivadar község nyolc településsel és az Sz-Sz-B Természetvédelmi Alapítvánnyal konzorciumot alkotva, mint gesztor valószínűsítette meg a „Természeti értékekre alapozott turisztikai fejlesztések a Szatmár-Beregi Natúrpark területén” című pályázatot. Ennek keretében készült el többek között Kisarban a Szatmár-Beregi Natúrpark látogatóközpontja, illetve a tivadari Tisza bemutató ház. Utóbbi épülete korábban művelődési házként működött, azonban teljesen felújították és jelentősen (122 m²-ről 213 m²-re) bővítették. A kiállítóhelyhez közvetlenül kapcsolódik a Tiszavirág tanösvény.

A Tisza bemutató házba belépve először egy helytörténeti fotókiállítás fogadja a látogatót. Itt Tivadar település elmúlt néhány évtizedébe nyerünk bepillantást. Beljebb haladva két kiállító tér várja a látogatókat, melyekben a Tisza élővilága kerül bemutatásra diorámák, fotók és filmek segítségével. Az élsarkokban megtekinthetjük a gyurgyalag és a partifecske, mint a Tisza két legjellemzőbb madarának élőhelyét. Beleeshetünk a partifecske partfalakba ázott fészkebe is. Természetesen részletesen bemutatásra került a tiszavirág és különleges életciklusa is. A Felső-Tiszára jellemző halfajokat egy másik tárló mutatja be, visszaemlékezve a tiszai cyanid katasztrófára. Szatmár-Bereg madárvilágával audiovizuális (képek és hangok) eszközök segítségével ismerkedhet meg a látogató. Néhány, a folyó medréből előkerült ősmaradvány is a kiállítás érdekességeinek része.



Ilyen volt 2006.



Átalakítás után 2016.

Megőrzi titkát az átlőtt agancs

Imre Zsolt és a terítékre hozott gímbika Tivadar – Mi lehet vajon a Jándon látott gímtrófea titka? – tettük fel a kérdést az elmúlt héten azzal kapcsolatban, hogy ősszel a jándi trófeamustrán az érdeklődők láthattak egy átlőtt agancsot is.

A felhívásunkra jelentkezett a trófea gazdája, a gímbika elejtője, a Tivadaron élő Imre Zsolt, a Tarpai Földtulajdonosok Vadásztársasága tagja, aki kérésünkre felidézte a vadászat körülményeit. Mint előljáróban elmondta, nem nagy büszkeséggel idézi fel azt a napot, ugyanakkor leszögezte azt is, hogy nem tud biztosat az agancson lévő lyuk eredetéről, így az akár örökre is titok maradhat.

Elszaladt a szarvas

– Még javában a bögés időszaka volt, amikor szeptember 24-én a vadásztársaság saját területén, Hetefejércse határában cserkeltem reggel kíséremmel, Kelemen Attila vadásztársammal. Akkor láttuk meg ezt a gímbikát, amelyre leadtam egy lövést. Nem sikerült jól a célzás, az alsó lapocka tájékát találta el a lövedék, a szarvas elszaladt – emlékezett vissza arra napra Imre Zsolt.

– Ilyen esetben törekedni kell arra, hogy a vadat minél hamarabb terítékre hozzuk, hiszen meglehet, hogy addig menekül, ameddig bír, s akkor talán már soha nem találjuk meg. Hazamentünk Attila hannoveri vérebéért, s megkezdtuk az utánkeresést. Az első lövés helyszínétől úgy négyszáz méterre feküdt sebágyban a szarvas. Mikor meghallotta, illetve megérezte, hogy jövünk, felállt, s mi – hogy



megszabadítsuk a további szenvedéstől – úgy 150 méterről több lövést is leadtunk. A terítéken szembesültünk azzal az érdekességgel, hogy lyukas a bika agancsa. Az is lehet, hogy már ilyen volt, amikor az első lövést leadtam rá, de az is megtörténhetett, hogy amikor a sebágyból felkelve leadtuk rá a lövéseket, akkor fúrta át az egyik lövedék az agancsot. Biztosat nem tudok a történetekről, mindezeket csak feltételezem – mondta az 1993 óta vadászó Imre Zsolt, majd hozzátette.

– Nem vagyok büszke arra, hogy csak utánkereséssel sikerült ezt a vadat elejteni. Nagy ritkán előfordul ez a vadászok életében, én most lettem a „nagy ritkán” áldozata.

Egyben maradt a trófea

– Ugyanakkor nincs okom szégyenkezni, hiszen életem első érmes, mégpedig bronzérmes bikáját ejtettem el, ráadásul a bögés időszakában. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert ilyenkor a bikák szilajabbak, erősebbek, kitartóbbak, tombolnak bennük a hormonok. Ha nem találunk rá, amikor az első sebágyból felkelt, akkor nagyon messzire képes lett volna elmenni. Ugyanakkor szerencse a szerencsétlenségben, hogy nem sérült meg a trófea, a lyuk ellenére az agancsszár egyben maradt, összhatásában szép látványt nyújt – tette hozzá Imre Zsolt.

szon.hu

Tűzifára pályáztunk

Összesen 2289 önkormányzat nyert a Belügyminisztérium által meghirdetett szociálistüzelőanyag-pályázaton, a nyerteseknek február 15-éig kell kiszállítaniuk a tüzelőanyagot – mondta Pogácsás Tibor, a Belügyminisztérium önkormányzati államtitkára.

Az önkormányzatok minden igényjogosult után legfeljebb két köbméternyi fát igényelhetnek. A támogatásra az ötezer lakosnál kisebb települések pályázhattak. Az elbírálásnál figyelembe vették a 2015-ben átlagosan foglalkoztatott közfoglalkoztatottak számát, illetőleg a településen élő nyolcvanévesnél idősebbek számát.

A hátrányos helyzetű térségekben lévő önkormányzatoknak egyáltalán nem kell

önrészt fizetniük, a többinek pedig köbméterenként ezer forint plusz áfa önrészt kell biztosítania.

A Belügyminisztérium keretéből fa esetében összesen 15 ezer forint plusz áfa támogatást kapnak köbméterenként a települések. A megvásárolt tűzifa szállítási költségeit az önkormányzatnak kell állnia.

Az idei pályázaton a Belügyminisztérium által készített anyag szerint 2291 önkormányzat pályázott, az igényelt támogatás 6,1 milliárd forint volt, és csak két pályázat nem felelt meg a jogszabályi feltételeknek.

Településünk 685.800 Ft támogatásban részesült, ami negyvenhárom család téli tüzelő ellátását segíti.

A NYÍRERDŐ Zrt-vel, időben kötött szerződésnek köszönhetően, az arra rászorulóknak már a Karácsonyi ünnepek előtt hozzájutottak a kiváló minőségű, akác tűzifához.



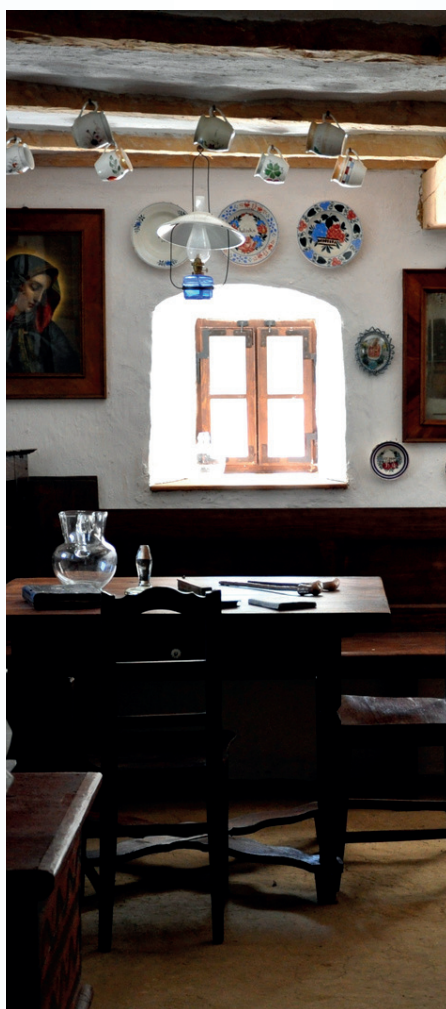
Wass Albert: Otthon

Igen, valahogy így van: otthon az, ahova hazatérsz. Ahol valaki vár este. Ahol ismered a fal kopásait, a szőnyeg foltjait, a bútorok apró nyikorgásait. Ahol úgy fekszel le az ágyba, hogy nem csak alszol, hanem pihensz. Nem csak pihensz, hanem kipihened magad. Kipihened az életet, az embereket, mindent. Ahol otthon vagy, az az otthon.

Nem kell hozzá sok. Elég egy szoba. Ha tízen vagytok benne, az se baj. Ha mind a tízen egyek vagytok ebben, hogy haza tértek, amikor este hazatértek. Nem kell hozzá sok, csak egy szoba és egy érzés. Egy egészen egyszerű állati érzés: hogy ma itt élek. Van egy ágy, amiben alszom, egy szék, amire leülök, egy kályha, ami meleget ad. És hogy ebben a körülöttem lévő széles, nagy és furcsa világban ez a kis hely nem idegen és ma az enyém. Jól érzem magamat benne, ha kinézek az ablakon és kint esik az eső, vagy süvölt a szél. És hogy ha ide este bejövök, meglelem azokat, akik még hozzám tartoznak.

Ez az otthon.

Minden embernek módja van hozzá. Egy szűk padlásszoba is lehet otthon. Egy pince is. Még egy gallyakból összetákoltsz sátor



is otthon lehet. Ha az ember önmagából is hozzáad valamit.

Elég egy szál virág, amit az útszélen találtál. Egy fénykép, amit éveken keresztül hordoztál a zsebedben. Egy könyv az asztalon. Egy ébresztőóra. Mit tudom én: ezer apró kacat ragad az emberhez útközben.

A fontos az, hogy érezd: jobbra és balra Tőled áll a világ, a maga szépségeivel, és a maga csúnyaságaival. Süt a nap, esik az eső, szelek járnak és felhők futnak a széllel. Vannak virágok és fák és patakok és emberek. Valahol mindezek mögött van az Isten és Ő igazítja a virágokat, a fákat, a patakokat és az emberek közül azokat, akik neki engedelmeskednek. És mindezeknek a közepén itt ülsz Te, egy széken, egy asztal előtt. És ez a szék és ez az asztal ma a Tied. Ma. Ez a fontos. És körülöttesz szép rendben a többi: a virágok, a fák, a felhők, Isten bölcsessége és az emberek kedves balgaságai, ma mind a Tied. És jól van ez így. Mert hiszen az ember úgyis elég keveset él. És még az is jó, hogy keveset él.

Ha mindezt érezni tudod: nem vagy ott-hontalan a világban.

Kárpátalja

A mi hazánk a fenyőfák hazája,
Itt még csermely a magyarok Tiszája.
Hegyeknél magasabban ringott bölcsőnk,
Minket a bércek adtak ide kölcsön.

Testvéretek vagyunk s idegen mégis,
Itt szent, visszhangosabb a hang s a vér is.

A vizek zengve tört sziklákat visznek,
Akik itt élnek, erősebben hisznek.

Itt nem teremnek zsírosan a földek,
Az ég elsózta őket legelőknek.
Itt nem aratnak, pedig hányszor vetnek!
Akik itt élnek, forróbban szeretnek.

Vad szél játszik a bércek orgonáján,
A tél jéggyertyát gyújt az erdők fáján.
S ha hull a hó, éhes vadak matatnak,
Akik itt élnek, jobban összetartnak.

A nagy hegyek mint ősz parasztok állnak,
S csoportokban munkátlan elpipálnak.
Olykor felhők felett az égbe vesznek,
Akik itt élnek, gyakrabban könnyeznek.

A mi hazánk a fenyőfák hazája,
Most csonka ország vérsikolyos szája,
A magyaroknak itt sírokat ásnek,
Akik itt születtek, mindig visszavágyanak.

Csobolya József

Start közmunkaprogram 2016.

2016. évben 20 fővel – az eddigi legnagyobb foglalkoztatotti létszámmal - indul a Start munkaprogram; 5 fő a belvív-elvezetési projektben, 15 fő a mezőgazdasági utak karbantartása projektben folytatja, a már korábbi években megkezdett feladatokat.

Az önkormányzatnál korábban indult hasonló programok során jelentős eredményeket sikerült elérni a belvív okozta problémák megszüntetésében, megakadályozásában, de nagyon fontos a már elért eredmények fenntartása. A 2016. évben tervezett munkálatok összesen 27200m²-en folynak majd; a munkatervben meghatározott feladatok: kaszálás, cserjeirtás, bozót- és aprónövény-irtás, áteresztisztítás, parkosítás, virágosítás. A 2016.03.01.-2017.02.28. időszakban megvalósuló belvív-elvezetési program teljes költségvetése: 5.808.907.- Ft, ebből a bérköltség: 5.390.460.- Ft, a dologi költség: 418.447.- Ft, melyet kis értékű tárgyi eszköz és üzemanyag beszerzésére kíván fordítani Önkormányzatunk.

Mezőgazdasági földutak karbantartására 2013., 2014. és 2015. években is nyújtottunk be pályázatot és nyertünk is el pá-

lyázati forrást. A foglalkoztatás keretében jelentősen javult az önkormányzati utak állapota, ugyanakkor a folyamatos karbantartás elengedhetetlen a már kialakított állapot fenntartásához. A tervezett munkálatok összesen: 109400m²-en folynak majd, elsősorban cserje- és bozótirtást illetve kátyúzási feladatokat fognak a közfoglalkoztatottak végezni.

A mezőgazdasági utak karbantartás program összköltségvetése: 18.731.129.- Ft, az összes bérjellegű kiadás: 16.171.380.- Ft. A program megvalósításához elengedhetetlenül szükségessé vált a korábbi években beszerzett nagy értékű eszközök (kistraktor pótkocsival, talajmaró, tárcsás borona, tolólap, adapter stb.) tárolására alkalmas könnyűfém-szerkezetű tároló helyiség kialakítása, melynek anyagszükséglete: 2.559.749.- Ft. A zárható könnyűfém-szerkezetű építmény egyrészt biztonságossá teszi a gépek, eszközök tárolását, másrészt az állagmegővésben fontos szerepe van, mivel a zárt helyen lévő értékek nincsenek kitéve az időjárás viszontagságainak. A tároló megépítése a programban résztvevő 15 fővel történik.



Megépült a géptároló

Önkormányzatunk a 2016/2017-es közmunkaprogram mezőgazdasági utak karbantartása projektjében – többek között – egy könnyűfém-szerkezetű tároló építésére pályázott. Az 50 m² alapterületű építmény elkészült, melynek nagyon fontos szerepe van, a korábbi években beszerzett nagy értékű eszközök (kistraktor pótkocsival, talajmaró, tárcsás borona, tolólap, adapter stb.) biztonságos tárolásában, másrészt az állagmegóvásban is jelentős szerepe van, mivel a zárt helyen lévő értékek nincsenek kitéve az időjárás viszontagságainak.

A tároló épület megépítésére az Önkormányzat csak az anyagbeszerzéshez kapott támogatást, az épület kivitelezése saját erőből, illetve a közfoglalkoztatott dolgozók közreműködésével történt.

A munkálatok során a tárolóhoz vezető út térkövezése és zúzott kővel borítása megtörtént, a további tervek között szerepel a telek körüli kerítés megépítése, továbbá egyéb pályázati lehetőségek kihasználása.



Az idősebb korosztályt ünnepeltük



Már évek óta hagyomány Tivadaron, hogy november közepén köszöntjük a helyi időseket.

A település polgármestere az időskort méltató szavakkal nyitotta meg az ünnepet, majd a Kisari Kölcsey Ferenc Általános Iskola diákjai és felkészítő tanárai szívhez szóló verses és zenés műsorral köszöntötték a település szépkorú lakóit. Az iskolások után az ovisok műsora következett, mely vidámságot és mosolyt csalt a hallgatóság arcára. A műsorfolyam lezárásaként Balogh Gábor a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház népszerű előadója szon- és operett slágerekkel szórakoztatta a vendégeket. Az estnek helyet adó „Ház az élő vízhez” Református Ifjúsági Üdülő munkatársai húsleves csigatésztaival és petrezselymes burgonyát többféle hússal szervíroztak az ünnepelteknek, majd a tivadari hölgyek által készített házi süteményeket kínáltak. Az ünnepség és a vacsora végén táncos multság zárta az estet.

EU-s pályázatokat nyert a Magyar Kajak-Kenu Szövetség

Eldőlt, hogy konzorcium vezetőként 800 millió forintból fejlesztheti az Alsó-Tisza, a Körösök és a Felső-Tisza vízitúra útvonalait a Magyar Kajak-Kenu Szövetség (MKKSZ), ezzel kapcsolatban tett bejelentést Révész Máriusz az MI aktuális csatornán. Szintén Európai Unió forrásokból a mellékfolyók, vagyis a Bodrog, a Bódva és az Öreg-Túr vízitúra útvonalait is fejleszteni fogják, így először észak-kelet Magyarországon jöhet majd létre egységes vízitúra-rendszer. Az MKKSZ és a Kormánybiztosság közös vízitúráján vesz részt Révész Máriusz, akit júniusban neveztek ki „a kerékpározás és az aktív kikapcsolódás fejlesztésével és népszerűsítésével összefüggő feladatok ellátásáért felelős” kormánybiztosnak. A politikus fél távnál, Sáropatakon megállva nyilatkozott az MI-nek turisztikai fejlesztésekre kiírt Európai Unió pályázatokról végeredményéről.

„A kormány eltökélt a turizmus feltételeinek javításában, EU-s forrásokból most 10 milliárd forint jut az ötféle jármód (gyalogos-, kerékpáros-, lovas-, vitorlás- és vízi turizmus) összehangolására. Külön öröm a vízitúrázóknak számára, hogy eddig két pályázatról született pozitív döntés, ezek pedig éppen nekik kedveznek. A Felső-, és az Alsó-Tisza valamint a Körösök mentén 30 megállóhely fog korszerűsödni, de a következő években a Magyar Kajak-Kenu Szövetséggel együttműködve további megállóhelyek fejlesztését tervezzük. Az utóbbi évtizedekben ilyen fejlesztés nem volt, másfél-két éven belül mindenki tapasztalni fogja ezeknek eredményeit. Bízom benne, hogy sokan kapnak majd kedvet a vízitúrázáshoz, így valós természet közeli élményekhez juthat a most felnövő generáció” – mondta Révész Máriusz.

A turisztikai fejlesztésekre kiírt GINOP-pályázatok (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program) közül tehát elsőként az MKKSZ által benyújtott az Alsó-Tiszára és a Körösökre, valamint a Felső-Tiszára vonatkozó pályázatok kerültek pozitív elbírálásra, a 30 megállóhely fejlesztésére 800 millió forintot ítélték oda. Az MKKSZ a vízitúra útvonalak mentén működő önkormányzatokkal és egyesületekkel együttműködve pályázott. Az

aktív vízitúra-hálózat kialakításának célja, hogy a szabadidő hasznos eltöltéseként minél többen járják a vizeket, legyenek edzettebbek, egészségesebbek, és közben ismerjék meg Magyarország történelmi, kulturális és természeti szépségeit.

Az elnyert támogatásokból a hazai vízitúrázás új fejlődési szakaszba léphet. Az élénkülő vízi-turizmusnak köszönhetően pedig a Tisza-menti településeken működő szálláshelyek és az egyéb szolgáltatást nyújtó helyi vállalkozások is plusz bevételekhez juthatnak, így az önkormányzatok bevételei is nőnek majd.

Tivadarban a fejlesztés tárgyát képező épület a Tisza partjának közelében lévő, 80-as években épült, lábakra állított közösségi WC-épület. Eredeti funkciója az

évek folyamán nem változott, feladata az idelátogató turisták számára közösségi illemhely biztosítása. A beruházás során az épület teljes felújítása van tervben, komolyabb átépítés nélkül, illetve környezetének közösségi célú fejlesztését utcabútorok lehelyezésével, sétány murvás burkolásával, csónaktároló és stég kiépítésével.

A fejlesztésekből a Tisza úgynevezett ráhordó hálózatait jelentő kisebb folyók, a Bodrog, a Bódva és az Öreg-Túr megállóhelyei sem maradnak majd ki. Ezekre a Terület és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) pályázatai biztosíthatják majd a forrást. Az összehangolt fejlesztések eredményeként először észak-kelet Magyarországon jöhet létre egységes vízitúra-hálózat a következő években.



Elnyert pályázataink

Természeti értékekre alapozott turisztikai fejlesztések
a Szatmár-Beregi Natúrpark területén
Nyári gyermek étkeztetés
Start közmunkaprogram
Szociális tűzifa támogatás

513.263.711
167.010.-
18.731.129.-
685.800.-

A falu esze

Élt a mi falunkban – az öregebb rendűek talán még emlékeznek rá –, élt egy hippide, hopp-oda, hamari-habari ember, aki ha belefogott a beszédbe, négy bivallyal se lehetett volna elhúzatni a helyiből. De kiváltképp tanácsokat szeretett osztogatni.

A kovácsnak azt tanácsolta: addig üsse a vasat, amíg meleg – mintha azt a kovács nélkül nem is tudta volna.

Harmaton jár jól a kasza! – oktatta ki a kaszásokat.

Ha megköszörülük, akkor vág a fejsze – világosította fel a favágókat.

Ilyen és ehhez hasonló bölcsesség dőlt belőle állandóan, mint a kéményből a füst tél idején.

Nem így, hanem úgy! Ez volt a szavajárása, meg az, hogy: ezt én másképpen csinálnám. De nemigen csinált semmit, csak a száját járatta. Addig-addig járatta, míg egyszer csak, csodák csodája, nagyeszű ember hírébe került.

– Ritka jó esze járású ember, annyi bizonyos – bizonygatták itt is, ott is.

Hát, váltani vált az esze – ismerték el, még azok is, akik nem sokat adtak rá.

– S mi mindenhez ért! – álmétkodtak. – Ács is, kovács is, kaszás is.

– Kár volna ekkora nagy tudományt parlagon hagyni – suputyálták mind sűrűbben a hívei, akik egyre többen kezdtek lenni.

– Több esze van a kisujjában, mint másnak a fejében.

– Mint az egész falunak együttvéve – tódította meg valaki.



– Akkora az esze, hogy nem is fér a fejibe.

– Tölthetne akkor a tietekbe is belőle – mordult közbe egy valóban okos öregember, s otthagya őket, hadd dicsérjék a falu eszét, mert már úgy kezdték emlegetni.

Aztán, hogy az észnek méltó hajléka legyen, megtették a falu fejének.

Megválasztották bírónak.

Meg is bánták nemsokára. De elcsapni már szégyenletükben sem csaphatták volna el. Csak szítták a fogukat, s túrték, hogy a falut fenekestől felforgassa. Hogy ezt ne így, hanem úgy. Ide ne ezt, hanem azt. Egyszer ilyen, máskor amolyan adót, büntetést, bírságot,illetéket eszelt ki. Így aztán a saját bőrükön tanulhatták meg, hogy: Aki minek nem mestere, annak hóhéra. S hogy egy-két mondással, szófitogatással hozzáértés, igazi tudás nélkül nem lehet előbbre jutni.

Dolgoztak hát látástól vakulásig, s túrték, amíg túrhattak. De egyszer aztán betelt a pohár, mert amikor zúgolódní kezdtek az egyre növekvő terhek miatt, azt talál-

ta tanácsolni a falu esze, hogy aludjanak kevesebbet.

– Két szemnek két óra éppen elég – mondta.

– Hát elég! Azt mondjuk mi is, hogy elég! – és rázták az öklüket.

A falu eszének annyi esze azért volt, hogy még idejében odébbálljon. Úgy ment ki állítólag a faluból, mint annak idején Samu Gyurka Martonosból, aki juhász ember létére úgy lépett meg a gazdákkal való számadás elől, hogy befogta a lovait, jól bevett közójük az ostorral, s lehúzódtott a szekér derekába, hogy még a füle se látszódjék ki. A lovak pedig mint a zúgó szél, kivágtattak vele Martonosból.

Samu Gyurkáról legalább ez a mondás fönmaradt. De a falu eszéről még ennyi se. Talán már nem is emlékeznek rá. Nekem is véletlenül jutott eszembe.

Események képekben



A Szamoskéri
kolbászolón



Mikulás



Anyák napja



Szenteste

Múltidéző



Gönczi Józsefné a holland vendégkislánnyal 1978
Egy holland család üdült Tivadarban, akiket Kiss Miklós és családja látott vendégül.



A lócán pihelve 1972
Bihari Bálintné, Paládi Dezsőné



Anyakönyv 2016.

Születés:
Pálfy-Lengyel Olívia
október 18.

Elhalálozás
Jónás Imre január 5.
ö. Bakó Sándorné augusztusban 5.
ö. Hunyadi Endréné novemberben 17.



A halászcserda teraszán 1968
Ficze Elek, Balla Miklósné, Péter Károly, Granilla Katalin, Vincze Sándor, Kozma Béláné és Törös Barna



Templomi Istentisztelet után 1948
Egri Margit, Nagy Ida, Dobos Etelka, Kósa Béla Tiszteletes Úr, Vincze Bözsi, Csapó Róza, Dobos Margit, Danó Etelka, Danó Margit, Szabó Irma, Gacsályi Tibor, Péter Menyus, Balla Ferenc, Kovács Miklós, Csapó Béla, Ábrán Miklós, Koncz István, Gacsályi Károly

Tiszavirágzás

„Temető a Tisza, mikor kivirágzik,
Millió kis lepke habja között játszik.
Egy sem él sokáig, míg számolok százig,
Temető a Tisza, mikor kivirágzik.”

(magyar népdal)

Bátran állíthatjuk, hogy a tiszavirágzás Európa egyik leglátványosabb természeti jelensége. A tiszavirág elterjedése az utóbbi száz évben erősen beszűkült, magyar nevéhez híven, ma már csak a Tiszában és bizonyos mellékfolyóiban él. A tiszavirág mint a kontinens legnagyobb kérészfaja egykor egész Európa-szerte tömeges rovarfaj volt. A XX. század közepére tűnt el utolsó Nyugat-Európai élőhelyéről, a Rajnából, 1974-re pedig a Dunában is megszűntek állományai. A drasztikus élőhely-csökkenés oka a folyóvizek szennyezése és szabályozása. A köznyelvben gyakran használatos kérész-életű kifejezés a tiszavirág és a hazánkban előforduló csaknem 100 kérészfaj imágójának (kifejlett rovar) rendkívül rövid életére utal. Ez a kifejezés ugyanúgy megtalálható például a német (ephemere), lengyel (efemeryczny), cseh (efemérni), francia (éfémére) és egyéb nyelvekben is. Ezek mindegyike a kérészek rendjének tudományos nevéhez (ephemeroptera) kötődik és az egykori népi megfigyelésekkel ma-



gyarázható. Felfoghatatlan mennyiségű tiszavirág együttes rajzását kell feltételeznünk azokból a XIX. századi leírásokból, melyek szerint takarmányozási, sőt tápanyagpótlási (trágyázási) célokra is felhasználták elhullott egyedeit nem csak hazánkban hanem Európa-szerte.

Maga a kifejlett tiszavirág 8-12 centiméter hosszú. A nőstények hosszabbak, mint a hímek, azonban faroksertéik rövidebbek, ezáltal jobb repülők. Közvetlenül a megtermékenyítésük után, a rajzás során a nőstények a folyásiránnyal szemben repülnek, mielőtt 7-8 ezer petét a vízfelszínre raknának. Ezzel a repüléssel kompenzálják a folyó sodrását. A fentebb vízre rakott pete a folyó sodrásával ugyanoda érkezik le az aljzatra, ahonnan a petét lerakó nőstény is kikel. A faj

egyedfejlődése ettől a pillanattól kezdődik, s három évig tart. A lárvák ezalatt a víz alatti iszapos agyagban a szerves korhadékot fogyasztják. növekedésük során többször vedlenek, legutoljára a rajzás előtt. A faj fejlődése szempontjából érdekes, hogy imágó alakban már nem táplálkoznak, emésztőcsatornájuk levegővel van tele, ami szintén a repülést segíti. A rajzás időpontját nagyban meghatározza a területre érkező hó mennyisége (hőösszeg), így a rajzás a déli területek felől halad egyre feljebb. A szatmár-beregi térségben június végén, július elején (általában László-nap környékén) jelennek meg a tiszavirágok. A rovarok egyszerre kelnek, bár megfigyelhető elő-és utórajzás a főrajzás előtti és utáni napokon. A főrajzás egyetlen napon 18-21 óra között zajlik, amikor ezek a csodálatos állatok sokmilliárdnyian egyszerre kelnek ki és repülnek a Tisza felett. Ekkor véget ér valami. Milliárdnyi porhüvely úszik a vízen, s tudjuk: temető a Tisza, de egyben terített asztal is. Madarak, halak és kétélűek hadai szállják meg a folyót és partját. Régen várt lakoma ez, de sietni kell, hiszen évente csupán egy ilyen nap van.

Ma már minden horgász és helyi lakos tudja, hogy a tiszavirág hazánkban védett, elhullott példánya sem gyűjthető, birtokolható. Azonban a jogi védelem mellett legfontosabb annak a térségi öntudatnak a megteremtése, amely büszkévé teszi a helyieket arra, hogy egy olyan természeti látványosság zajlik a közvetlen környezetünkben, amely már egész Európából eltűnt és sok helyen csak a nyelv szavaiban maradt fenn.



Barna Péter

A beregi emberek biztonságáért

A megyei védelmi bizottság ülésével kezdődött az a 4 napos vízkár-elhárítási gyakorlat, melynek június 9-én volt a zárónapja Tivadarban. A feltételezés szerint a Felső-Tiszai előrejelző- és riasztórendszer adatai alapján a vízgyűjtőn tíz-egynéhány óra alatt lehullott 150–200 milliméter csapadék hatására heves áradás kezdődött a Tisza felső szakaszán, a Szamoson és a Túron. Figyelembe véve a Kárpátalján végzett töltésfejlesztéseket, a valaha mért legnagyobb vízszintet meghaladó áradás kialakulására lehetett számítani. A kialakult helyzet töltésmagasítást és a Beregi-tározó megnyitását tette szükségessé. A felújított belvízelvezető csatornákkal és az új műtárgyakkal biztosították a tiszai árhullámból, illetve a belvizekből Bereg vízpótlásának lehetőségét is. A gyakorlaton részt vevő szakemberek ár-, belvízi és

vízminőség-védelmi feladatokat teljesítettek; megnyitották az árapasztó tározó vízbeeresztő hatlyukú zsiliprendszerét, a tározó töltésében lévő 25 zsilipet lezárták, mobilszivattyúkat telepítettek a tározó töltéseiben lévő műtárgyaknál, a közúti keresztezéseknél lezárták a kulisszanyílásokat, és belvízkormányzási feladatokat láttak el. A gyakorlat egyik leglátványosabb része volt a községháza épületének mobil gáttal történő bevédése, melyhez igénybe vették közmunkásaink hathatós segítségét. A bemutató időtartamára részleges útlezárásra is sor került. A gyakorlatot a megyei katasztrófavédelmi igazgatósággal és a megyei rendőr-főkapitánysággal közösen tartották meg, bekapcsolódtak a budapesti székhelyű vízügyi igazgatóság szakemberei, de külföldi partnerek is megtekintették.



Szupergyors internet Tivadarban is

A Digitális Magyarország program részeként egymilliárd forint értékű informatikai-távközlési beruházás valósul meg Fehérgyarmat környékén, ahol optikai kábel gerinchálózatot építenek ki - közölte a fejlesztés nyertes pályázója, a SzamosNet Kft. ügyvezetője.

Fenyvesi Tibor elmondta, hogy a beruházást a Széchenyi 2020 finanszírozási program 855,96 millió forintos támogatásával valósítják meg. A fejlesztés a szatmári kistérség 41 települését érinti. A településeken 2018. végéig 160 kilométer hosszú optikai kábel gerinchálózatot építenek ki. Az európai uniós támogatású projekt alapkövét december 9-én helyezték el Fehérgyarmaton, ahol egy irodát is nyit majd a cég.

Az érintett 41 városban és községben csaknem tízezer háztartás számára teszik elérhetővé a szupergyors internetet, amelyhez

digitális televíziós és telefonszolgáltatási lehetőség is társul. A kisari központtal működő cég ügyvezető megjegyezte, hogy több olyan szatmári kistélepülésen is el lehet majd érni a széles sávú internet-szolgáltatást, ahol jelenleg egyetlen szolgáltató vállalkozás sem biztosítja azt.

A Digitális Magyarország program 2015-ben indult és 2018 végéig pályázati támogatással az ország egymillió háztartásában teremtik meg a szupergyors, legalább 30 megabit/másodperc sebességű internet szolgáltatás elérését. A nyilvános cégadatbázis szerint a cég 2015-ben csaknem 300 millió forint árbevételt ért el, a megelőző évi 180 milliót követően. Adózott nyeresége 861 ezer forintról 166 millióra nőtt.

*Informatika és tudomány
Sg.hu*



Tiszai naplemente